

Nederlanders van Turkse komaf demonstreren in Rotterdam om de Turkse regering steun te betuigen na de mislukte staatsgreep

‘EEN DAG NA DE MISLUKTE COUP KWAMEN DE BEDREIGINGEN AL BINNEN’

Bedreigingen, intimidaties, vernielingen. Na de mislukte coup poging liepen de gemoederen in de Turkse gemeenschap hoog op. Ook in Nederland. Vier ondernemers doen hun verhaal. Eén anoniem, want ‘nu ben ik in hun ogen een van de landverraders, een terrorist.’

Hikmet Gürcüoğlu kiest zijn woorden zorgvuldig. De voorzitter van de Nederlands-Turkse Ondernemersvereniging Hotiad en directeur van Koç Vleeswaren in Zoeterwoude wil boven alles dat de rust weer terugkeert. Geen ondernemer is gebaat bij spanningen, het doet de handelsrelaties tussen Turkije en Nederland geen goed, klinkt het. ‘We zijn daarom heel voorzichtig geweest in onze uitlatingen. Er kwam in de eerste weken na de mislukte coup zoveel emotie los. In de media werd alles zwart-wit afgeschilderd.’

HEKSENJACHT

Volgens de Turkse regering was de mislukte

staatsgreep van 15 juni het werk van de islamitische prediker Fethullah Gülen die in de Verenigde Staten woont. Zijn aanhangers zouden ‘geïnfiltreerd’ zijn in alle geledingen van de Turkse samenleving. Sinds de vriendschap tussen Gülen en de Turkse president Recep Tayyip Erdoğan in een machtsstrijd ontaardde, is Gülen staatsvijand nummer 1. Gülen is niet alleen actief in Turkije. In tal van landen zijn scholen, stichtingen, bedrijven die sympathiseren met het gedachtegoed van de prediker. Zo ook in Nederland. Gürcüoğlu: ‘In Turkije is er geen twijfel dat de Gülenbeweging achter de coup poging zat. Hier kennen we de sympathisanten van de

Gülenbeweging al jaren. Het zijn kennissen en vrienden. Na de coup poging hoop ik dat de Gülenvolgers hebben gezien hoe schimmig deze club is. De top van de beweging zal hardnekkig blijven ontkennen dat ze een rol hebben gespeeld bij deze coup poging. Hopelijk komen de ‘gewone’ Gülenaanhangers zo snel mogelijk tot inzicht.’

Een aantal ondernemers in Nederland begon echter daags na de mislukte staatsgreep met een heuse heksenjacht. Op internet circuleerden ‘zwarte lijsten’ met adressen van verdachte ‘Gülenbedrijven’. Een pluimveehouder in Arnhem riep op Facebook op om ‘schoon schip te maken’ met ‘de aanhangers

De steun voor de Turkse president
Recep Tayyip Erdoğan lijkt groot als
hij de bevolking in Istanboel
toespreekt

‘ERDOĞAN IS DEMOCRATISCH GEKOZEN, DAT LIJKT MEN TE VERGETEN’

van terroristen’ in Nederland. En riep op tot een boycot. Andere ondernemers werden bedreigd. Gürcüoğlu: ‘Er zijn fanatiekelingen aan beide kanten. Maar geweld is nooit een oplossing en Nederland is zeker niet de plaats om dit uit te vechten.’

SLACHTOFFER

Een aantal ondernemers werd zelf het slachtoffer van de ‘heksenjacht’. ‘De bedreigingen kwamen al een dag na de mislukte coup binnen’, vertelt een directeur van een maatschappelijke instelling in de Randstad die zijn verhaal alleen anoniem wil doen. De felle reacties verbaasden hem niet. Zijn sym-

pathie voor Fethullah Gülen is bekend. ‘Ik ben een bekend en succesvol gezicht in de gemeenschap. En nu dus een van de landverraders, een terrorist. Ik kan niet meer naar Turkije toe.’

De kans is groot dat hij onmiddellijk zou worden opgepakt. De bedreigingen in Nederland waren dusdanig dat hij de politie inschakelde. Een paar dagen heeft de politie in burger voor zijn huis en kantoor gesurveilleerd. ‘Ik was niet echt bang, blaffende honden bijten niet, maar ik heb wel een gezin.’

De hele kwestie heeft voor hem aangetoond hoe lang de arm van Erdoğan is. ‘Mijn personeel van Turkse afkomst werd zelfs door familie en vrienden onder druk gezet om ontslag te nemen. De eerste paar dagen na de coup meldde zich ook een aantal mensen ziek. Ze waren te bang.’ Maar het sterkt hem dat uiteindelijk niemand is opgestapt. ‘We doen hier goed werk. Het is toch te gek voor woorden dat mijn instelling lijdt onder gebeurtenissen 3.000 kilometer verderop. Mijn werk heeft helemaal niets te maken met Erdoğan of sympathie voor Gülen.’

MODDER GOOIEN

In Tilburg reageert directeur Faruk Halici van horecagroothandel Jilpaq Holding nuchter op de hele kwestie. Hij houdt zich verre van de politiek, heeft er in het contact met zijn klanten niets van gemerkt. ‘Ik ben een ondernemer, geen politicus. Er wordt nu door iedereen met modder gegooid. Maar het is niet aan ons in Nederland om uit te zoeken wie er achter de coup zat, dat doen de rechters in Turkije.’ Halici stoort zich wel aan de slechte reputatie van Erdoğan. ‘Hij is democratisch gekozen, dat lijkt men te vergeten.’ De innovatieve ondernemer Murat Kiran, oprichter en bestuurder van diverse bedrijven, waaronder it-bedrijf Conclusion in Utrecht, volgt de ontwikkelingen ook. Hij betreurt de spanningen binnen de Turkse gemeenschap. ‘De Turken zijn een emotio-

JEROEN POORTVLIET

neel volk. Turken in het buitenland worden door Erdoğan 'ambassadeurs' genoemd en daar reageert men op. Dat gecombineerd met de propaganda van beide kampen in de sociale media, en je ziet dat de spanningen hoog oplopen. Heel erg jammer.'

GROEIENDE POLARISATIE

Zelf is de ondernemer geschrokken van de mislukte staatsgreep. 'Persoonlijk ben ik tegen elke staatsgreep waar dan ook. Maar het gebrek aan reactie vooral van het Westen, ook van Nederland, heeft veel vragen opgeroepen. Onze bondgenoten – in handel, in de NAVO – hadden 70 miljoen harten kunnen veroveren door begrip voor het trauma te tonen, door hulp aan te bieden.'

Kiran, die theologie, filosofie, it en bedrijfskunde studeerde, maakt zich boos dat in de 21ste eeuw afkomst, herkomst en huidskleur nog steeds zo'n grote rol spelen in de hedendaagse politiek en samenleving. Persoonlijk heeft hij geen last gehad van de Turkse spanningen. Maar hij heeft wel zorgen over de groeiende polarisatie, en over de harde woorden van de Nederlandse politiek. 'Ik had van onze premier – als vader des vaderlands – een meer verzoenende toon verwacht. Nederland had als land de potentie om wereldwijd voorbeeld en meetlat van tolerantie en vrijheid te zijn. Maar we leren niets van de geschiedenis. We hebben het over integratie maar eigenlijk willen we iedereen wit schilderen. Zonde, want een kleurrijke maatschappij heeft meer te bieden, over en weer.' ■

Revolte

Op het moment dat in Amerika politieke geschiedenis werd geschreven, lag ik lekker te slapen. En toen ik 's ochtends op mijn iPhone keek, was ik niet eens zo verrast. In de week daarvoor was net iets te vaak geroepen dat Hillary Clinton niet meer kón verliezen.

Populisme is in. Onlangs was ik bij de promotie van een historicus met als onderwerp het charisma van Pim Fortuyn. Plaats van handeling was de universiteit van Rotterdam, de stad waar de 'Fortuyn-revolte' begon. Fortuyn werd gezien als een held en een Messias. Oudere vrouwen spraken hem toe als ware hij hun zoon, heteroseksuele machomannen 'zagen door de vingers' dat hij seks had met Marokkaanse jongens.

Fortuyn was anti-establishment en anti-elite, en dat was voldoende voor de boze burgers. Die geloofden in hem als persoon. Sommige van zijn uitspraken namen ze letterlijk, andere negeerden ze. Net als bij Trump. Die kon in de verkiezingscampagne onzin of leugens verkopen, en kwam er gewoon mee weg bij zijn achterban.

Trump was de held van velen, maar op basis van zijn uitspraken en gedrag kon je hem ook een eikel vinden. Dat is wat lastiger nu hij de nieuwe president van Amerika is en daarmee een van de machtigste mannen in de wereld. Het lijkt er overigens op dat hij een deel van die uitspraken aan het afzwakken is. Dat is toch meer: Ik zeg wat u denkt en ik doe min of meer wat ik zeg. Het lijkt wel een politicus.

In Nederland moeten we het doen met Geert Wilders. We hebben nog zo'n drie maanden om te kijken of het populisme hier een beetje doorzet, de PVV de grootste partij wordt en Wilders het lef heeft om een gooi te doen naar het premierschap. Want dat zag je bij Fortuyn in de aanloop naar de verkiezingen van 2002, en bij Trump na het behalen van de overwinning: het besef dat die grote woorden nu in daden moesten worden omgezet.

Mocht het Wilders lukken, dan kan ik altijd nog naar Canada verhuizen.

Paul Scheer